

Quddiem I-Arbitru ghas-Servizzi Finanzjarji

Kaz Nru. 001/2016

VD u ND

vs

**Crystal Finance Investments Ltd.
(C26761)**

Seduta tas-27 ta' Settembru 2017

L-Arbitru

Ra I-Ilment¹ fejn jinghad illi:

"Nemmnu li l-bond 'RENA' nbiegh lilna meta digà kien jinstab f'diffikultà. Ahna gejna akkuzati li konna nfurmati bizzejjed rigward 'bonds' biex niehdu decizjoni. Jekk dan kien il-kaz, allura ma kienx jinhtieg li nuzaw is-servizz finanzjarju ta' Crystal Finance."

Mal-ilment taghhom, l-ilmentaturi hemzu ittra (datata 4 ta' Gunju 2017), li kienet anticipat il-formola tal-ilment (datata 6 ta' Settembru 2016), ukoll l-ittra li kellha tintbaghat lill-provditur (li fil-fatt intbaghtet fil-21 ta' Lulju 2016).²

F'din l-ittra ntqal hekk:

"Firstly, on 26.11.2010, we were advised by Crystal to buy Norske Skog @ 7%. Having been told or rather assured by Mr John Gonzi on behalf of Crystal that with nine paper producing companies worldwide, this investment would be a sound one. Subsequently, €20,000 was 'invested' on our behalf amounting to 26,000 units. It transpires that and only after personal investigation the company had been in trouble for some time. It is impossible to credit that a financial advisor would not warn of pitfalls especially as he had been confided

¹ A fol 5

² A fol 8

to regarding other losses. He was aware that we went to Crystal for honest and reliable advice which with hindsight was the last thing on his mind.

Norske Skog have now been ‘restructured’ a term used to reassure the gullible meaning the company are in trouble. When Mr John Gonzi phoned to tell us this he assured us that there were no losses. Actually ‘restructuring’ is a pointless exercise to convince people that the investment is not lost.

Secondly, RENA bought on 19/12/12 (bearing in mind no one had even contacted us about Norske) from Crystal. Mr John Gonzi assured us that a German producing photo electrical cells was solid and we would not lose. We bought €12,000 for it to default. A cheque arrived for a few hundred euro. To I suppose shut us up.

I would ask you why we were advised so badly. Left to investigate these companies alone and never updated or contacted when things deteriorated. We effectively had the wool pulled over our eyes by people simply not qualified to advise, and we want to address this problem.”

“Nistennew li tinghata lilna is-somma ta’ €30,000 (stima tal-kapital u l-interessi) ghalkemm nemmnu li l-ammont fil-fatt jeccedi l-imsemmi.”

Ra r-risposta tal-provditħur tas-servizz fejn qed jissottometti:

1. Illi preliminarjament, l-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji (l-“Arbitru”) m'ghandux gurisdizzjoni sabiex jisma’ u jiddeciedi l-vertenza odjerna billi l-partijiet issottomettew għal gurisdizzjoni tal-Qrati ta’ Malta u dan ai termini tal-Artiklu 17 tat-Terms of Business Agreement (anness u mmarkat bhala ‘Dok CFI1’) liema artikolujis specifika bl-aktar mod car illi

“This Agreement is subject to the Laws of Malta and any dispute, which may arise therefrom, shall be subject to the jurisdiction of the Maltese Courts” u, għalhekk, l-Arbitru għandu jiddeciedi li jieqaf f’dan l-istadju milli jiprocedi bis-smigh u decizjoni dwar il-mertu ta’ dan l-Ilment;

2. Illi wkoll preliminarjament, fi kwalunkwe kaz u minghajr pregudizzju ghall-ewwel eccezzjoni u ghall-eccezzjonijiet li jsegwu, l-azzjoni kontra is-Socjetà Esponenti waqghet bil-preskrizzjoni ai termini tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta billi kwalsiasi forma ta' interazzjoni extra-kuntrattwali jew kuntrattwali li setghet sehhet bejn il-partijiet, u r- relazzjonijiet bejn il-partijiet, jekk qatt kienu jezistu tali relazzjonijiet diretti, sehhew sew qabel id-dekadenza tal-perjodi ta' preskrizzjoni applikabbli;
3. Illi preliminarjament ukoll u dejjem minghajr pregudizzju ghas-sueccipit u ghall-eccezzjonijiet li jsegwu, is-Socjetà Esponenti teccepixxi in-nullità tal-Ilment ai termini tal-Artikolu 789(1)(c) tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta in kwantu iffaccjata bl-Ilment kif gie redatt, is-Socjetà Esponenti ma tistax tressaq difiza adegwata billi mill-istess Ilment ma jirrizultax/jirrizultawx in-nuqqas/ijiet tas-Socjetà Esponenti li jagħtu lok ghall-Ilment u kwalunkwe dritt pretiz minnu. Fic-cirkostanzi ma huwiex possibbli li s-Socjetà Esponenti tagħraf il-bazi tal-istess Ilment (u allura l-eccezzjoni u sussegwentement il-prova li trid tressaq) biex tiddefendi lilha nfisha adegwatamente kif hu dritt indisputat tagħha u xi provi tressaq biex ixxejjen il-pretensjoni għad-danni allegati li fi kwalunkwe kaz huma r-rizultat ta' fatturi totalment estranei għas-Socjetà Esponenti. Semplicement, muhuwiex car x'ezattament suppost li għamlet hazin *Crystal Finance Investment Limited*;
4. Illi minghajr pregudizzju għas-suespost, subordinatament u fil-mertu, l-Ilment u l-allegazzjonijiet tal-atturi huma għal kollox fiergha u nfondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jigu respinti bl-ispejjeż għaliex f'kull waqt is-Socjetà Esponenti agixxiet kif rikjest mill-qafas regolatorju applikabbli u skont l-oghla livell ta' diligenza mistennija fil-ligi, kif jista', jekk ikun hemm il-htiega, jigi ampjament ippruvat waqt is-smigh ta' dan il-kaz;
5. Illi fil-mertu l-ilment u t-talbiet tal-atturi huma għal kollox infondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jigu respinti bl-ispejjeż;
6. Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-premess, l-Ilment ma huwiex gustifikat inkwantu huwa car ukoll li:
 - a) Kwalunkwe telf li għarrbu s-Sinjuri VD u ND huwa primarjament rizultat ta' *Credit Risk*, riskju inerenti ta' investiment f'bonds bhal dawk li fihom

investew l-atturi u liema *bonds* kienu, fil-hin meta nghata l-parir lill-atturi, jghoddu jew *suitable* għalihom kif gej ampjament ppruvat; u

- b) Ghalkemm il-konjugi VD u ND qeqhdin jilmentaw li tilfu xi flus fuq zewg investimenti (cioè, il-*bonds Norske Skogindustrier ASA 7% 2017 u RENA Gmbh 7% 2015*) ma jsemmux li l-atturi kien ilhom jinvestu f'*bonds* u investimenti tal-istess tip mill-inqas mis-sena elfejn u ghaxra (2010), u għaldaqstant kellhom esperjenza bizzejjed tar-riskji involuti u dan apparti l-ispjegazzjonijiet verbali u bil-miktub (hafna minnhom iffirmati mis-Sinjuri VD u ND) tar-riskji ta' investimenti ta' dan it-tip. Is-Socjetà Esponenti zzid tħid li l-konjugi VD u ND mhux talli kien jafu sew ir-riskji ta' *bonds* u investimenti tal-istess tip, talli kif se jigi ampjament ippruvat waqt il-proceduri odjerni inkluz permezz tal-*investment history* tal-atturi (kemm tramite s-Socjetà Esponenti kif ukoll tramite operaturi terzi), talbu xjentement u investew ta' spiss f'*bonds* ta' certu riskju;
7. Illi fl-ahhar nett jinghad illi s-Socjetà Esponenti ma thossx illi hemm rimedju ghall-Ilment kif imressaq mir-rikorrenti peress illi l-Ilment mhuwiex gustifikat.
8. Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Ra wkoll id-dokumenti esebiti,

Sema' x-xhieda,

Jikkonsidra:

Eccezzjonijiet Preliminari

Eccezzjoni dwar Gurisdizzjoni

Il-provditur tas-servizz jghid li l-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji m'ghandux il-gurisdizzjoni jisma' dan il-kaz "*billi l-partijiet issottomettew għal gurisdizzjoni tal-Qrati ta' Malta u dan ai termini tal-Artiklu 17 tat-Terms of Business Agreement (anness u mmarkat bhala 'Dok. CFI1'), liema artikolu jispecifika bl-aktar mod car illi 'This Agreement is subject to the Laws of Malta and any*

dispute, which may arise therefrom, shall be subject to the jurisdiction of the Maltese Courts”.

Però, tajjeb jinghad illi f’ittra li kiteb il-provditur lill-ilmentaturi datata it-30 t’Awwissu 2016,³ kien il-provditur tas-servizz stess li rrefera lill-ilmentatur biex igib il-kaz quddiem l-Arbitru. Fil-fatt, f’din l-ittra jghidlu hekk: “*We also inform you that you can refer the case to the Office of the Arbiter for Financial Services.*”⁴

Dan ifisser li l-provditur tas-servizz, minkejja l-eccezzjoni li qed jaghti, huwa konxju li l-Arbitru għandu l-gurisdizzjoni li jisma’ l-kaz u rrikonoxxa l-gurisdizzjoni tieghu.

L-Arbitru jista’ jiegħaf hawn ghaliex parti li tirrikonoxxi u tibghat lill-parti l-ohra quddiem organu gudizzjarju jew kwazi-gudizzjarju u tissottometti ruhha quddiem l-istess forum, ma tistax imbagħad tiddubita l-gurisdizzjoni tieghu.

Però, tajjeb jinghad ukoll li fl-istess *Terms of Business Agreement* fi Klawsola 16 hemm li jekk il-klijent li jressaq ilment quddiem l-istess provditur tas-servizz u ma jkunx kuntent bl-ezitu, “*the customer may refer his/her complaint to the MFSA.*”⁵ Din kienet referenza ghall-Customer Complaints Unit tal-MFSA li bħall-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji kienet entità ADR (*Alternative Dispute Resolution*). Bi-introduzzjoni tal-KAP. 555 u l-holqien tal-Ufficċju tal-Arbitru, dan il-Unit tal-MFSA gie mnehhi u l-istess Unit bdiet tibghat il-kazi li kellha quddiem l-Arbitru.

Għalhekk anke taht din il-klawsola, l-Arbitru għandu gurisdizzjoni.

Irid jinghad ukoll illi peress li l-Terms of Business Agreement sehh fl-2010, dak iz-zmien l-Ufficċju tal-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji ma kienx koncepit u, għalhekk, ma setax jigi eskluz mill-partijiet. Kif intqal fit-Terms of Business Agreement, il-gurisdizzjoni tal-Qrati Maltin ma kienetx esklussiva; anzi kien mistenni fil-qasam tas-servizzi finanzjarji li qabel u minflok il-Qrati tintuza l-entità ADR li kienet tezisti u li nholqot minflokha entità ADR ohra li hu l-Ufficċju tal-Arbitru. Il-fatt li l-Arbitru għandu poteri legizlattivi, aktar milli kellha l-entità

³ A fol 18

⁴ A fol 19

⁵ A fol 45 A.

ADR ta' qabilha, ma jibdel xejn min-natura tal-Ufficju tal-Arbitru, li hu wkoll entità *ADR*, kif anke rikonoxxut mill-Kummissjoni tal-Unjoni Ewropea.

Fil-gurisprudenza tagħna gie osservat fil-kawza fl-ismijiet “Edgar Cuschieri - vs - Perit Gustavo R. Vincenti” - Appell Civili, 13 ta’ Frar 1950, illi “*meta f’kuntratt il-partijiet ma jkunux spiegaw ruhhom car, jew posterjorment ghall-kuntratt jintervjeni avveniment li jkollu bhala konsegwenza kwistjoni li ma tkunx giet preveduta u li hemm bżonn tigi maqtugha, allura l-Qrati jkunu obbligati jinterpretaw il-konvenzjoni; u din għandha tigi primarjament interpretata skont l-intenzjoni tal-partijiet li jkunu hadu parti fil-kuntratt u li tkun tidher car mill-kumpless tal-konvenzjonijiet.*”⁶

Wara l-konkluzjoni tat-*Terms of Business Agreement*, il-legizlatur haseb biex jipprovi dan il-forum specjalizzat biex jiddisponi ahjar minn certi tilwimiet fis-settur finanzjarju.

Għalkemm il-kompetenza tal-Qrati ma gietx eskluza, u l-Arbitru għandu kompetenza konkorrenti, l-intenzjoni prezunta tal-ilmentaturi dwar din l-okkorrenza li seħħet wara l-kuntratt ta’ bejniethom hi li jaqblu li jipprevalixxu ruhhom minn din l-ghodda procedurali iktar idoneja mill-Qrati ghall-qasam tas-servizzi finanzjarji ipprovdua mil-legizlatur.

Din kienet ukoll l-intenzjoni tal-provdit uras-servizzi għaliex kien hu li bagħat lill-ilmentaturi quddiem l-Arbitru.

Barra minn hekk, l-ilmentaturi huma ‘*klijent eligibbli*’ u l-provdit uras-servizzi huwa ‘*provditur tas-servizzi finanzjarji*’ skont id-definizzjoni tal-KAP. 555 u, għalhekk, l-Arbitru għandu l-kompetenza.

Għal dawn il-motivi l-Arbitru qed jichad din l-eccezzjoni.

Eccezzjoni dwar preskrizzjoni

L-eccezzjoni dwar preskrizzjoni hija wahda infelici għall-ahhar. Hija wahda vaga u ma jissemmiex l-artikolu tal-ligi li tahtha qed tingħata.

⁶ Paul Camilleri vs Joseph Glanville – PA- Imħallef Philip Sciberras – 28.04.2003

Kif ritenut mill-Qrati tagħna, min jeccepixxi l-preskrizzjoni jrid jindika l-artikolu tal-ligi li fuqu jkun qed jibbaza dik l-eccezzjoni:

“Illi f’dan il-kuntest jingħad li huwa principju illum stabbilit li jekk l-eccipjenti ma jispecifikax liema preskrizzjoni qed jinvoka l-Qorti ma tistax tikkonsidraha u dan ghaliex altrimenti l-Qorti tkun qed tissupplixxi ghall-parti eccipjenti f’materja odjuza li fiha ma tistax tiehu inizjattiva (A.C. R. Cali vs Perit Galea - 11 ta’ Mejju, 1956 - Vol.XL p.1 p.166); Air Malta p.l.c. vs Via Holidays and Travel Limited (P.A. (GV) – 29 ta’ Jannar 2002) tant li fis-sentenza fl-ismijiet Henry P.Cole vs Salvatore sive Sammy Murgo (P.A. - 10 ta Lulju 2003) gie deciz:-

“L-imsemmija l-ewwel eccezzjoni, rigwardanti l-preskrizzjoni, ma tista’ qatt tigi akkolta, peress li l-konvenut naqas li jindika l-artikolu tal-ligi li fuqu huwa qed jibbaza din l-istess eccezzjoni tieghu.”

“Illi tal-istess portata hija s-sentenza Margaret Camilleri et vs The Cargo Handling Co Ltd (P.A. – 3 ta’ Ottubru 2003) fis-sens li:- ‘Kwantu ghall-eccezzjoni tal-preskrizzjoni huwa principju assodat fil-gurisprudenza illi l-Qorti ma tistax ex officio tagħti effett ghall-preskrizzjoni jekk din ma tigix eccepita mill-parti interessata f’forma specifika’. Ara decizjonijiet a Vol.XXXIII P1 p481 u Vol. XLI P1 p178. Effettivament is-Socjetà konvenuta ma specifikat l-ebda artikolu tal-ligi li jghodd għal kaz, kif hekk irid l-Artikolu 2111 tal-Kodici Civili”;

B’mod kontradittorju, fin-nota ta’ osservazzjonijiet, l-ewwel hemm referenza ghall-Artikolu 2156 (mingħajr ma jissemma’ s-sub-artikolu), imbagħad tissemma’ l-preskrizjoni akkwiljana, mingħajr ukoll ma jissemma’ l-artikolu tal-ligi.

L-Arbitru jaqbel ma’ dik il-linja gurisprudenzjali li l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni għandha titqajjem fir-risposta jew issir talba formali sabiex titressaq, u mhux titressaq jew tigi amplifikata baxx, baxx fin-nota ta’ osservazzjonijiet. Barra minn hekk, skont il-KAP. 555, l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni (b’mod korrett) għandha titressaq fl-ewwel sottomissionijiet bil-miktub quddiem l-Arbitru (jigifieri fir-risposta), u mhux permess, jekk mhux bil-permess tal-Arbitru għal ragunjiet li jrid isemmi, li titressaq fi stadju ulterjuri.

L-eccezzjoni tal-preskrizzjoni hija wahda serja ghaliex tittanta twaqqaf il-kaz, għandha tigi interpretata b'mod ristrettiv u l-gudikant mhux mistenni li jghid hu liema preskrizzjoni għandha tapplika u minn liema zmien.

Għal dawn il-motivi l-Arbitru qed jichad din l-eccezzjoni.

Eccezzjoni dwar nullità

Il-provdit jghid li dan l-ilment huwa null peress li kif redatt ma jaġhtix stampa cara ta' x'qed jintalab u għalhekk ma jistax jaġħmel difiza tajba.

Il-procedura quddiem l-Arbitru hija wahda informali u mhix regolata mill-Kodici tal-Procedura Civili, hliet fejn jingħad specifikament fil-KAP. 555 u, għalhekk, l-Artikolu 789(1)(c) ma jaapplikax għall-proceduri quddiem l-Arbitru.

Ir-rekwiziti li ilmentatur irid jinkludi fl-ilment huma regolati bl-Artikolu 22(1) tal-KAP. 555 fejn jingħad:

“22. (1) Persuna li tkun qed tagħmel l-ilment għandha tressaq ilment quddiem l-Arbitru bil-miktub fejn tidentifika l-parti li kontriha jkun sar l-ilment, ir-ragunijiet għall-ilment, u r-rimedju li jkun qed jintalab.”

L-ilment *de quo* jissodisfa dan kollu u m'hemm xejn null fi. Tajjeb jingħad ukoll li dawn ir-rekwiziti mħumiex *ad validatem* ghax, kif trid il-ligi, dawn il-proceduri huma informali basta li l-provdit tas-servizz ikun jista' jifhem l-ilment bizzejjed biex ikun jista' jaġħmel difiza għall-ilment.

Mhux minnu li l-provdit tas-servizz ma setax jaġħmel difiza tajba tant li għamel risposta ta' hames pagni, ipprezenta ghadd għielu ta' dokumenti u nota ta' osservazzjonijiet ta' hdax-il pagna fejn għamel difiza estensiva.

Għar-ragunijiet ‘il fuq mogħtija l-Arbitru qed jichad din l-eccezzjoni.

FIL-MERTU

L-Arbitru jrid jiddeciedi dan il-kaz b'referenza għal dak li fil-fehma tiegħu huwa ekwu, gust u ragonevoli fic-cirkostanzi partikolari u merti sostantivi tal-kaz.⁷

⁷ KAP. 555, Art 19(3)(b)

Il-bonds li dwarhom qed isir l-Ilment

L-ilment qed isir fir-rigward ta' telf mill-valur ta' zewg *bonds* (li inbieghu b'parir lill-ilmentaturi mill-provditut tas-servizz) kif gej:

7% Global Notes: Norske Skogindustrier ASA: 2007-26.6.17 Reg-S (SR Unsecured)

Din il-bond inxtrat fis-26 ta' Novembru 2010,⁸ bil-valur tas-suq ta' 75.50%. Inxtraw 26,000 unit ghall-konsiderazzjoni totali ta' €19,630.

Permezz ta' cirkulari (bil-Malti u bl-Ingliz) li intbaghtet mill-provditut tas-servizz lill-investituri fit-12 t'April 2016,⁹ inghata taghrif dwar l-iskambju ("exchange offer") ta' din il-bond kif gej:

- *3.5% Notes Norske Skogindustrier 2026 ghal 52.36% tal-valur nominali fil-bond originali, inkluz l-imghax dovut sal-gurnata fuq il-bond 2017¹⁰*
- *2% Notes Norske Skogindustrier Open End (perpetual) ghal 36.2% tal-valur nominali¹¹ u*
- Id-dritt ghal ishma ordinarji.

7% RENA GmbH: 2010-15.12.15

Din il-bond inxtrat fid-19 ta' Dicembru 2012,¹² bil-valur tas-suq ta' 97.92%. Inxtraw 12,000 unit ghall-konsiderazzjoni totali ta' €11,750.04.

Analizi tal-Ilment

Mir-risposta li ta l-provditut tas-servizz ghall-ilment, hemm indikat li l-ilmentaturi kieni għal numru ta' snin jinvestu mieghu f'sigurtajiet simili bhal dawk tar-RENA u n-Norske, li minnhom garrbu telf fil-valur tal-investiment.

Dan il-punt huwa zviluppat aktar fir-risposta¹³ li l-provditut tas-servizz kien bagħat lill-ilmentaturi qabel ma l-kaz gie sottomess lill-Ufficċju tal-Arbitru:

⁸ A fol 16

⁹ A fol 14

¹⁰ A fol 21 u 22

¹¹ A fol 23

¹² A fol 15

¹³ A fol 18 et seq

"Your relationship with Crystal Finance started during 2010 wherein you invested funds in high yield income paying financial instruments, mainly bond portfolios and direct high yield bonds. During the past 6 years you continued to regularly invest in the same instrument type.

You surely understand, after investing in a number of high yield bonds, as evidenced in our files, that when investing in instruments paying high income, you are taking an element of risk ...

From your investment history, you were already knowledgeable and experienced in similar investments. In fact you signed the terms and conditions and risk warnings of each bond portfolio you invested in, including the individual bond ratings. You also acknowledged receiving a copy of the related documentation and confirmed/signed your understanding to, among other things, the service being provided and the risks attached to the underlying bonds.

Regrettably the two bonds mentioned above did not perform as expected and you suffered considerable losses. Notwithstanding, we cannot be held responsible for unfortunate events beyond control or be considered negligent.

As an advisory client, the service requested and provided by Crystal Finance is limited to advice on the suitability of the relevant product at the time of the relevant transaction."

Minn din ir-risposta jirrizultaw zewg affarijiet: l-ewwel, li l-ilmentaturi kieni ilhom jinvestu mal-provditur ghal diversi snin; u t-tieni, li l-ilmentaturi kienu investew f'bonds b'rendiment gholi f'dan il-perjodu. Dawn iz-zewg punti kienu amplifikati waqt is-smigh tal-kaz, cioè, fil-15 ta' Novembru 2016, u fit-23 ta' Jannar 2017.

L-esperjenza f'investimenti (anke b'referenza ma' provdituri ohra)

Aspett li hareg fid-deher fl-ewwel seduta li saret fil-15 ta' Novembru 2016, kien jirrigwarda l-esperjenza tal-ilmentaturi fl-investimenti. Mir-risposta li kien ta l-provditur tas-servizz lill-ilmentaturi qabel mal-ilment kien intavolat lill-Ufficcju tal-Arbitru ghas-Servizzi Finanzjarji, kien hemm digà indikazzjoni li l-investment li ghamlu l-ilmentaturi fir-RENA u n-Norske Skog ma kienx l-ewwel ghalihom

ghax kien digà kellhom portafoll ta' bonds mal-istess provditur sa mis-sena 2010. Imma jidher ukoll li kien digà kellhom investimenti ma' provditur iehor kif ikkonfermaw waqt din is-seduta.¹⁴

"Before this investment we had other investments. We had foreign bonds with other companies and we had investments with Calamatta Cuschieri, but we had certain banking transactions before. At the time I was raising a family and did not have a particular occupation. I have tertiary education. At the time of investing, I did not have any expertise in investments."

Aktar tard, fl-istess seduta, waqt il-kontroezami, l-ilmentaturi kkonfermaw¹⁵ li r-relazzjoni mal-provditut tas-servizz bdiet fis-sena 2010. Ikkonfermaw ukoll kif gej:

".... I confirm that the investments were basically the same; they were bonds. With the other investors we had bonds."

Waqt il-kontroezami tas-Sur VD,¹⁶ huwa kkonferma li kien investa qabel u li mill-investimenti seta' jitlef:

"I was aware that we were investing and I thought that I was being given good advice. That is why we went to Crystal and we went to Crystal Finance after we lost a lot of money in other investments and we went there, hopefully, not to lose any more money. I was aware that I can lose money on investments"

"I am being asked whether the investment I had carrying a coupon in a rate of 10¾%, if I consider that to be middle of the road risk, I say that we were advised by Crystal Finance and for me 10% or 20%, I do not understand as I don't study accounts and that's why we went to an advisor. We lost over €100,000 with Calamatta Cuschieri, the parent company of Crystal Finance. I specify that out of this €100,000 I mention, half of it was mine and half of it was my parents' as I used to take care of their investments.

In 2010, when we did this investment I was employed as a clerical employee with Airmalta. I have post-secondary education but not tertiary."

¹⁴ A fol 57

¹⁵ A fol 58

¹⁶ A fol 59

Dwar l-investimenti infushom u r-riskju inerenti, l-ilmentaturi xehdu kif gej:¹⁷

“We talked to an advisor employed with Crystal Finance, they did not tell us anything about the investment. They did not tell us anything about the investment apart from that it was a solid investment and they did not see any problems with the investment. We wanted a middle of the road risk because we tend to be cautious. Yes, when you conclude the transactions, you automatically sign. (The Complainant is being shown a document a fol 40 of the process) – can recognise my signature on this document and I confirm that we were given a copy of this document. This document was not explained to us by Crystal Finance. We were just asked to sign it. The investment was explained to us but we were not given adequate time to read the small print in the document. We signed this document because we were investing money and we needed to sign it. We wanted to invest in this product to make our capital grow and for the sake of our future.”

Waqt l-istess seduta, fil-kontroezami,¹⁸ l-ilmentaturi qalu dan:

“Crystal Finance explained to us where they came from, and they gave us a description where the money will be invested, and it was explained to us about the underlying investments.”

L-investimenti li kellhom mal-provditur tas-servizz

Dokument li gie esebit mill-provditur tas-servizz¹⁹ jirrigwarda l-portafoll ta' investimenti li kellhom l-ilmentaturi mal-provditur tas-servizz sa mis-sena 2010.

Irid jinghad li kellhom investit fi tliet muniti, cioè l-Euro, l-iSterlina Ingliza u d-Dollaru Amerikan.

Fid-Dollaru Amerikan, kellhom investiment fi *10¾%: Republic of Venezuela*.²⁰ Dan l-investiment inxtara f'Novembru 2010, u inbiegh f'Settembru 2013. Mill-

¹⁷ A fol 57-58

¹⁸ A fol 58

¹⁹ A fol 62

²⁰ Ghal dan l-investiment kien hemm referenza ghalih waqt is-smigh tal-15 ta' Novembru 2016, meta s-Sur VD gie mistoqsi, waqt il-kontroezami, jekk l-investiment f'*bond* ta' 10 ¾% kienx jikkunsidrah bhala "middle of the road risk".

kapital ghamlu telf ghalkemm, imbagħad, komplexivament ghamlu qligħ jekk wieħed jieħu l-imghax li thallas tul il-perjodu tal-investiment.

Fl-İsterlina Ingliza kellhom zewg investimenti: *6.5% Notes: Enterprise Inns p.l.c.* u *5.75% Euro Medium Term Notes: Banca Monte dei Paschi di Siena SpA*. L-investiment fi *6.5% Notes: Enterprise Inns p.l.c.* inxtara f'Mejju 2010, u sal-mument li gie esebit id-dokument li jelenka l-portafoll ta' investimenti tagħhom, qed jidher qligħ kapitali li, però, għadu ma giex realizzat.²¹ Mill-investiment fi *5.75% Euro Medium Term Notes: Banca Monte dei Paschi di Siena SpA*, għamlu telf kapitali. Komplexivment, jekk tiehu z-zewg investimenti fl-iSterlina flimkien, mill-kapital għamlu telf imma l-imghax li rcevew għamel tajjeb għal dan it-telf u komplexivament għamlu qligħ (jekk wieħed jieħu l-imghax li thallas).

Fil-Euro, kellhom tliet investimenti, wieħed minnhom *bond portfolio* li inxtara f'Dicembru 2012 (*5.75% Eur Bond Portfolio 23 March 2017*). Minn dan il-*bond portfolio*, kien hemm telf marginali fil-kapitali, imma li għal erba' snin shah ircevew imghax minnu u, allura, komplexivament kien hemm qligħ minn dan l-investiment. Il-kapital miz-zewg investimenti l-ohra – cioè, *RENA* u *Norske Skog* – intilef kollu, jew kwazi kollu, (jekk għal fil-kaz ta' *Norske* tiehu in kunsiderazzjoni il-valur tal-investimenti li gew offruti fl-iskambju li kien hemm għal *bond* li kellhom originarjament). Peress li l-investimenti fin-*Norske* u r-*RENA* flimkien kien jammonta għal parti sostanzjali mill-investimenti tagħhom fl-Euro, lanqas l-imghax li dahħlu mill-investimenti fl-Euro ma għamel tajjeb għat-telf li sofrej mill-kapital. Infatti, ghalkemm l-imghax li dahħlu kien jammonta għal €12,344.57, it-telf mill-kapital kien €30,113.99, b'telf nett li jammonta għal €17,769.42.

L-ewwel parir li ingħataw kien f'Mejju 2010, meta investew fl-iSterlina. Fil-*Fact Find* li imtela' fis-26 ta' Mejju 2010,²² hemm indikat li kellhom €80,000 ga investiti u depoziti ta' €45,000 mizmuma *joint*. L-attitudni ta' riskju hija “medium”.

Ma gie sottomess ebda dokument li juri fuq liema bazi gew offruti l-investimenti fi *6½ % Enterprise Inns p.l.c.* (f'Mejju 2010) u aktar tard *5¾%*

²¹ Dan ifisser li l-investiment għadu mizmum fil-portafoll tagħhom.

²² A fol 63 et seq

Monte dei Paschi di Siena (Ottubru 2010) u 10¾% *Venezuela* u 7% *Norske* (f'Novembru 2010).

Il-*Fact Find* giet aggornata fit-23 ta' Novembru 2012,²³ fejn, ghal mistoqsijiet dwar x'tip ta' servizz ta' investimenti u investimenti kienu familjari magħhom, imtlew it-twegibiet: “*bonds*” u “*Investment Advice*”.

Fil-*Client Review Form*²⁴ li imtliet fit-23 ta' Novembru 2012, qed jigi indikat li kienu l-ilmentaturi li marru għand il-provdit wara li rcevew *marketing letter* li kienet ghadha kemm intbagħtet minn dan tal-ahhar. Din il-formola qed tirregistra li, kuntrarju għal drabi ohra fejn l-ilmentaturi investew f'*bonds* diretti, din id-darba l-ilmentaturi kienu interessati jinvestu f’*“bond mixture”*.

Jidher li ingħataw ghazla ta' tlieta u l-ilmentaturi ghazlu *bond portfolio* ta' 5.75% li jimmatura fis-sena 2017 “*to help with their annual income*” skont kif nizzel minn ta parir lill-ilmentaturi. Hemm ukoll miktub kif gej: “*Clients have other investments with financial institutions*”.

Xi ffit aktar minn gimghatejn wara din il-laqħa, l-ilmentaturi regħġu zaru lill-provdit tas-servizz u fit-12 ta' Dicembru 2012, marru għal parir “*to discuss financial opportunities. We discussed ... bonds since clients are Bond investors. We mentioned ... / ... / RENA / Also discussed the fact that corporate bonds offer comparable risk, that in case of default the recovery of capital is doubtful. Client wanted to invest in RENA, knowing that risk of default in short term bonds looks small.*” Ir-rating tar-RENA huwa indikat bhala BB+.

Fit-8 ta' Frar 2013, saret *Client Review Form*²⁵ fejn qed jigi indikat li l-ilmentatur (is-Sur VD) mar għand il-provdit bl-intenzjoni li jbiegħ wahda mill-*bonds*, dik ta' *Monte Dei Paschi di Siena*. Però, peress li l-prezz kien nizel xi ftit minn dak li kien anticipat, l-ilmentatur iddecieda li jippostponi l-bejgh tal-*bond*.²⁶ Qed jigi osservat li: “*He is fully monitoring the bond and understands the risks involved.*”

²³ A fol 69 et seq

²⁴ A fol 125

²⁵ A fol 127

²⁶ Infatti, din il-*bond* inbiegħet f'Settembru tas-sena 2013.

Fl-affidavit tieghu, John Gonzi,²⁷ li kien l-ufficjal li ta pariri lill-ilmentaturi għad-diversi investimenti li għamlu sa mill-bidu (cioè, minn Mejju 2010), jghid fost affarijiet ohra illi:

"Clients were always fully aware of the investments they were investing and the risks associated with them, as I have always indicated to clients that the value of the investments can vary, in fact they used to come to the office regularly to check how the investments are performing.....On many occasions, the clients always informed me of other investments with other financial institutions were they had lost a large sum of money."

L-ilmentaturi ghazlu li ma jagħmlu l-ebda kontroezami tal-istess John Gonzi u xhieda ohra prodotta mill-provditut tas-servizz.²⁸

L-ilmentaturi ma cahdux li ingħataw parir finanzjarju jew li l-*bonds* tar-RENA u n-Norske ma kienux adatti ghac-cirkustanzi tagħhom.

Langas ma cahdu d-dettalji li kien hemm fid-dokumentazzjoni pprezentata mill-provditut tas-servizz wara l-ewwel seduta li saret fil-15 ta' Novembru 2016.²⁹

Mid-dokumentazzjoni pprezentata, mix-xhieda tal-ilmentaturi u anke mill-affidavit tas-Sur John Gonzi, johrog bic-car li l-ilmentaturi kellhom għarfien u esperjenza fil-qasam tal-investimenti fil-*bonds*.

L-ghażla ta' *bonds* li ingħataw kienet skont il-kriterji li hemm indikat fil-*Fact Find (medium/high risk)*. Riedu investimenti li jrendu biex jizdied mad-dħul annwali tagħhom. L-investimenti li kellhom mal-provditur kellhom kupun għoli. Meta gew biex jagħzlu il-*bond* 7% RENA 2015, kien hemm diskussjoni dwar ir-riskji li jista' jkun hemm f'*bonds* ta' kumpaniji.

Langas ma cahdu li kellhom investimenti ma' provdituri ohra, li jindika li l-investimenti li saru mal-provditur kienu jagħmlu parti minn firxa ta' investimenti. L-ammont investit fir-RENA u n-Norske kien persentagg tal-ammont totali ta' investimenti. Apparti dan, kieni wkoll soffrew telf minn investimenti precedenti (ma' provdituri ohra) u dan jindika li kieni jafu li meta

²⁷ A fol 150 et seq

²⁸ A fol 153

²⁹ A fol 61 et seq

tinvesti kien hemm is-sogru (kif fil-fatt ikkonferma is-Sur VD waqt l-ewwel seduta).

Bl-esperjenza li kellhom, ghax kienu investew qabel u kienu esperenzaw anke telf minn investimenti, l-ilmentaturi setghu jifhmu sew li kienu dehlin f'investimenti li seta' kellhom riskji fihom.

Kienu f'pozizzjoni ferm ahjar minn investituri ohra li ma jkollhomx esperjenza u jkollhom joqghodu biss fuq l-advisor taghhom minghajr ma jkunu konxji bir-riskji li jkunu dehlin fihom.

It-tnejn li huma għandhom livell ta' edukazzjoni tali li tagħmilhom kapaci jaqraw u fejn ma jifhmux jistaqsu. *It-Term Sheets* li ingħataw kienu jaġtu stampa bazika tal-investimenti li kienu qegħdin jingħataw parir jidħlu fihom. Ir-riskju fl-investimenti jidher li kien ikun parti mid-diskussjoni qabel ma saru l-investimenti, tal-anqas fir-rigward tar-RENA, ghaliex tan-Norske ma giet prodotta ebda *Client Review Form*.

Fil-formola tal-ilment tagħhom,³⁰ huma qalu li l-bond tar-RENA kienet digà f'diffikultà meta giet offruta lilhom f'Dicembru 2012.

Fl-ittra li anticipat l-ilment,³¹ huma qalu li n-Norske "... *had been in trouble for some time.*"

Irid jingħad li fl-ebda mument ma l-ilmentaturi ressqu prova biex jissostanzjaw l-allegazzjoni tagħhom – kemm fir-rigward tan-Norske u anke fir-rigward tar-RENA.

Mad-daqqa t'ghajn, kemm fir-rigward tan-Norske, u anke fir-rigward tar-RENA, il-kwalità tar-ratings ma kienitx mill-ahjar nett. Imma dan ma jfissirx li ma kellhomx jigu offruti lil investituri **sakemm** min qed joffri l-investiment jagħmel analizi sew li l-bonds kienu adatti ghac-cirkostanzi u l-htigijiet ta' min kien se jakkwistahom.

Meta ingħataw parir, il-provditur għamel *suitability test* li ried jiddetermina, fost affarijiet ohra:

- i. Jekk l-investimenti li inbieghu kienux jilhqu l-oggettivi tal-klijenti;

³⁰ A fol 5

³¹ A fol 8

- ii. Jekk il-klijenti għandhomx l-gharfien u l-esperjenza biex ikunu jistgħu jifhmu r-riskji involuti fit-tranzazzjoni; u
- iii. Jekk il-klijenti kienux f'qaghda li jassorbu finanzjarjament kwalunkwe riskji ta' investiment konsistenti mal-oggettivi tal-investiment tagħhom.

Il-provditħur issostanza, permezz tad-dokumentazzjoni, li għamel dan it-test meta kien qed jagħti parir lill-ilmentaturi. Mill-provi mressqa, ma kien hemm xejn x'jindika fil-kuntrarju għal kull wieħed mit-tliet oggettivi marbuta ma' dan is-suitability test. Fi kliem iehor, l-investimenti li ingħataw kienu jilhqu l-oggettivi tal-ilmentaturi, li kellhom għarfien u esperjenza fl-investimenti biex jifhmu ir-riskji involuti fid-diversi tranzazzjoni li għamlu u kienu f'qaghda li jassorbu finanzjarjament riskji ta' investiment konsistenti mal-oggettivi tagħhom.

Wara li sar l-investiment, l-ilmentaturi ma thallewx fl-ghama u, skont is-Sur Gonzi, ircevew rendikont semestrali tal-investimenti tagħhom. Dettal li jindika li l-ilmentaturi kienu qed isegwu l-andament tal-investimenti tagħhom jinstab fil-*Client Review Form*³² tat-8 t'April 2013, meta l-ilmentaturi biddlu fehmithom u ma bieghux l-investiment fil-*Monte dei Paschi di Siena* minhabba li l-prezz ma kienx favorevoli. L-ilmentaturi ma cahdux dak li kien hemm miktub fuq il-*Client Review Form*, cioè, li huma kienu qed isegwu ("monitoring") il-bond.

Għalhekk, meta l-Arbitru jikkonsidra l-provi kollha mressqa, u għar-ragunijiet kollha 'i fuq imsemmija, jasal ghall-konkluzjoni li l-ilmentaturi ma rnexxilhomx jippruvaw li t-telf li gie soffert minnhom fir-rigward tal-investimenti fir-RENA u n-Norske kien b'kagħun ta' xi nuqqas min-naha tal-provditħur tas-servizz finanzjarju.

Għalhekk l-Arbitru qed jichad dan l-ilment.

Peress li l-Arbitru cahad diversi eccezzjonijiet preliminari mogħtija mill-provditħur tas-servizz, kull parti għandha għorr l-ispejjez tagħha.

³² A fol 127

Dr Reno Borg
Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji